

ІНФОРМАЦІЯ

про стан соціального захисту дітей у Запорізькій області за 2012 рік

4 грудня 2012 року відбулася Всеукраїнська нарада з питань захисту прав дітей за участю Президента України Віктора Федоровича Януковича. У своєму виступі Глава держави проаналізував і дав оцінку роботи центральних органів виконавчої влади, обласних державних адміністрацій щодо забезпечення прав і законних інтересів дітей, а саме: забезпечення права дітей на освіту та гармонійний розвиток, охорону здоров'я, соціальний захист, виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в сім'ях.

Слід зазначити, що Запорізька область не згадувалася негативно ні по одному з вище названих напрямів. У нашій області дійсно забезпечується комплексний підхід до вирішення питань соціального захисту дітей та забезпечення їх базових прав. Так, право дітей на освіту і всебічний розвиток забезпечують: 608 загальноосвітніх навчальних закладів, 182 навчальних заклади нового типу, 479 дошкільних, 60 позашкільних, 21 дитячо-юнацька спортивна школа, Мала Академія Наук, 29 закладів інтернатного типу. Право на охорону здоров'я та оздоровлення забезпечують 9 дитячих лікувальних закладів, 6 дитячих санаторіїв, 52 позаміських оздоровчих центри, будинок дитини «Сонечко», «Клініка, дружня до молоді» тощо.

Завдяки опіці і піклуванню, прийомним сім'ям, дитячим будинкам сімейного типу у сімейних формах виховання проживає 75 % дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. У цьому році в області в два рази збільшилося число дітей, яких передано на виховання у прийомні сім'ї та дитячі будинки сімейного типу. Створено 42 прийомні сім'ї та 2 дитячі будинки сімейного типу, куди влаштовано 91 дитину. Всього в області 169 прийомних сімей з 318 дітьми, з них в обласному центрі лише 12, та 14 дитячих будинків сімейного типу зі 100 дітьми. Найбільша кількість прийомних сімей у Приазовському (14), Вільнянському (11), Токмацькому (10), Бердянському, Гуляйпільському, Куйбишевському, Пологівському (по 9) районах області. У м. Мелітополі лише 1 прийомна сім'я та 2 дитячі будинки сімейного типу, створені більше двох десятиків років тому. Як і раніше немає активності по створенню дитячих будинків сімейного типу у роботі Запорізького міськвиконкому.

У цьому році посиротіло 467 дітей, 304 з них знайшли нову родину. Однак, органи опіки та піклування у Запорізькій та Новомиколаївській райдержадміністраціях при визначенні подальшої долі дитини віддали перевагу державним установам, а в сім'ї громадян влаштували тільки чотирьох дітей з 20, що посиротіли. Найнижчі показники по влаштуванню дітей-сиріт у сімейні форми у Новомиколаївському районі – 34 %. 11 територій мають показники вище загальнообласного (76 % - 87 %). Досвід і практика показує, що ця форма сімейного виховання досить ефективна і затребувана, має істотну державну фінансову підтримку. Органи виконавчої влади повинні системно працювати в цьому напрямку. У зв'язку з цим, доречно сказати ще про одну

позитивну тенденцію, а саме: ось уже декілька років національне усиновлення має перевагу над іноземним. У поточному році усиновлено 152 дитини, з них громадянами України 92.

Одним із завдань, яке було надано Президентом України, є реформування притулків для дітей у центри соціально-психологічної реабілітації дітей. Було відзначено, що у Запорізькій області проведена відповідна робота, на сьогодні у нас вже є 4 центри, в наступному році планується перепрофілювання ще однієї установи в смт Мирне Мелітопольського району. Крім цього, з метою попередження раннього соціального сирітства на попередній сесії обласної ради прийнято рішення про створення ще одного соціального закладу - обласного центру матері та дитини на базі Бердянського обласного притулку. На цій же сесії обласної ради прийнята програма щодо забезпечення житлом дітей-сиріт та осіб з їх числа. Ми одна з небагатьох областей, які прийняли таке рішення, незважаючи на відсутність до теперішнього часу загальнодержавної програми.

Президентом було також акцентовано увагу на розширенні мережі соціальних гуртожитків. Створений обласний соціальний гуртожиток у м. Мелітополі не задовольняє в повній мірі потреби області. На порядку денному - створення соціального гуртожитку у м. Запоріжжя. Запорізькому міськвиконкому та регіональному відділенню фонду держмайна потрібно швидше виконати необхідні процедури і формальності, що дасть можливість вже в наступному році створити ще один такий гуртожиток.

Одним із питань, який обговорювався на Всеукраїнській нараді, було питання щодо стану реалізації державної соціальної програми реформування інтернатних закладів системи освіти. У зв'язку з тим, що кількість дітей, влаштованих до інтернатних закладів щороку зменшується (з 1446 у 2007 році до 345 у першому півріччі 2012 року), управлінням освіти і науки облдержадміністрації зроблені певні кроки по якісній зміні мережі інтернатних установ, що дозволило зробити її варіативно диференційованою для дітей з різними потребами і можливостями. Робота в цьому напрямку триватиме і в 2013 році, а в цілому процес реформування установ планується завершити у 2017 році.

Для забезпечення прав дітей-інвалідів та дітей з особливими потребами на отримання освіти у поєднанні з тривалою комплексною психолого-педагогічною, медичною, фізичною, соціальною реабілітацією, влітку цього року створено 5 навчально-реабілітаційних центрів. Всього для складних за станом здоров'я дітей у системі освіти області функціонує 9 центрів, у яких надаються як освітні, так і корекційні послуги. Всього у спеціальних школах-інтернатах та навчально-реабілітаційних центрах області освіти отримують 3558 дітей. Крім цього, працює 6 інтернатних закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в яких виховується 500 дітей даної категорії, що становить 42 % від загального контингенту учнів у цих закладах. У зв'язку з цим, у наступному році планується реорганізувати ці навчальні заклади наступним чином: 4 з них будуть функціонувати в спеціальному статусі для дітей з порушеннями психофізичного розвитку, один - у

загальноосвітньому режимі. З нового навчального року в статусі школи-інтернату для дітей-сиріт залишиться тільки Бердянська школа-інтернат.

Крім цього, на Всеукраїнській нараді обговорювалося ряд проблем, пов'язаних з наданням медичної допомоги дітям з хронічними захворюваннями і дітям-інвалідам. Сьогодні в області проживає 6112 дітей-інвалідів, з них з дитячим церебральним паралічем - 741 дитина. На диспансерному обліку перебуває 256 дітей з цукровим діабетом, 231 дитина страждає онкогематологічними захворюваннями. У цьому році з державного бюджету на лікування дітей з ДЦП заплановано 99 тис. грн., кошти виділено у повному обсязі. Всі діти-діабетики забезпечені глюкометрами і тест-смужками за рахунок коштів субвенції з державного бюджету. Враховуючи те, що сума субвенції на лікування дітей з онкогематологічними захворюваннями, передбачена з державного бюджету, не забезпечує потреби в повному обсязі, рішенням сесії обласної ради від 22.11.2012 затверджена відповідна обласна програма на 2013-2018 роки, з виділенням коштів. Управлінню охорони здоров'я необхідно тримати на постійному контролі виконання заходів програми «Дитяча онкогематологія і гемофілія». Одним із завдань управління охорони здоров'я, місцевих органів виконавчої влади має стати завершення робіт по створенню обласного перинатального центру та розширення мережі «Клінік, дружніх до молоді».

В області прийнято і працює шість програм, спрямованих на забезпечення базових прав та законних інтересів дітей. Всі програми забезпечені фінансово. У поточному році на реалізацію заходів було виділено, в загальній кількості, близько 15 млн. грн. У 2013 році сума виділених коштів на програми істотно збільшиться. Так, наприклад, якщо в 2012 році на літнє оздоровлення дітей було витрачено майже 13 млн. грн. (12981,4 тис. грн.) коштів обласного бюджету, то у 2013 році передбачено виділення коштів у сумі 16 млн. 5 тис. грн., що практично дорівнює сумі, яка витрачена в 2012 році, на оздоровлення з бюджетів усіх рівнів - 16 млн. 925 грн. На реалізацію заходів програми «Дитяча онкогематологія» у 2012 році було виділено 800 тис. грн. Фінансове забезпечення програми «Дитяча онкогематологія і гемофілія» у 2013 році складе вже 2 млн. грн.

В рамках реалізації соціальних ініціатив Президента України Януковича В.Ф. для повного охоплення соціальними послугами найбільш вразливих громадян, особливо сімей з дітьми, проводиться модернізація соціальних служб. З цією метою з липня цього року в штати центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді України введені 12000 фахівців з соціальної роботи для виявлення, оцінки потреб, надання соціальних послуг та здійснення соціального супроводу сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Згідно з нормативами Міністерства соціальної політики, посада фахівців з соціальної роботи вводиться в Центри в розрахунку 1 фахівець на 1500 чоловік населення в сільській місцевості та 1 спеціаліст - на 3000 чоловік міського населення. Таким чином, у Запорізькій області реальна потреба у фахівцях з соціальної роботи становить 735 штатних одиниць. У цьому році нашій області було виділено лише 262 фахівця з соціальної роботи, що склало 36 % від

нормативу. У 2013 році їх чисельність збільшиться ще на 180 штатних одиниць, тобто буде всього 442 фахівця з соціальної роботи, це лише 60 % від нормативу. Передбачається їх розподілити таким чином: для сільських районів розрахункову потребу у фахівцях забезпечити на 80 %, у містах на 45 %. Ефективність роботи цих фахівців і результатів їх діяльності підтверджена практикою. Так, за минулі п'ять місяців цього року центрами соціальних служб було виявлено 7422 родини, які опинилися в складних життєвих обставинах, що в 5 разів більше в порівнянні з 2011 роком (1418), 100 % цих сімей було проінспектовано, оцінені їхні потреби, наданий комплекс соціальних послуг. У результаті соціальних інспектувань, у найскладніших випадках, для вирішення яких необхідний тривалий (до 6 місяців) період, 2067 сімей взято на соціальний супровід. На сьогодні 33 % (це 674 родини) вже зняті з соціального супроводу з позитивним результатом, супровід інших продовжується.

Дорожньою картою в повсякденній діяльності всіх рівнів виконавчої влади повинен стати Указ Президента України від 22.10.2012 «Про Національну Стратегію профілактики соціального сирітства на період до 2020 року». Указ чітко зобов'язує нас забезпечити постійне виявлення та соціальний супровід сімей, де батьки порушують права дітей. Щоб надалі говорити про результативність роботи з попередження раннього соціального сирітства, мінімізувати плінність кадрів вже навчених фахівців, розвивати ефективні форми і методи соціальної роботи на території навіть найвіддаленішого населеного пункту, дуже важливо - вміло організувати роботу цих фахівців, здійснити устаткування їх робочих місць, постійно підвищувати їх кваліфікацію, тому при затвердженні місцевих бюджетів на 2013 рік прошу голів адміністрацій і голів місцевих рад забезпечити фінансування на належному рівні як вже працюючих фахівців центрів соціальних служб, так і новопризначених.

На завершення свого виступу, хотів би акцентувати увагу голів райдержадміністрацій, виконкомів міськрад, які очолюють органи опіки та піклування на місцях, на те, що в основі всіх наших дій повинні бути інтереси дитини.

Заступник голови обласної
державної адміністрації

А.М. Гамов